

* I * H * V * S *

~~G. # 13.~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

VI-23.

SIGNAT. clvcccxiii.

Einzelner versetzt 1941.

Stückzahl erled.

ELECTORALIUM

Saxon. Alumnorum

GYMNASMA SECUNDUM,

De

LAPSU PRIMI

HOMINIS,

Altissimo annuente,

Sub moderamine

NICOLAI HUNNII

S. S. Th. D. & P. P.

Elect. Alumn. INSPECTORIS,

In inclytâ Wittebergensi Academia

Propositum

M. BALTHASARE FURMANO

Witteb. Saxone, Facult. Philosophicæ Adjuncto,

RESPONDENTE

JOHANNE NAUMANNO Grimense.

Habebitur disputatio die 28. Novemb. horâ 1. pomerid. in

auditorio Alumnorum Electoralium.

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS GORMANNI

ANNO M. DC. XLIX.

TRIGÆ VIRORUM
Nobilitate, dignitate, prudentia,
Antiqua, Reverenda, exquisita
PRÆCELLENTISSIMÆ
DOMINIS

ERNESTO à PONICKA

in Nawenhoff & c. hæreditario, Equiti
Misnico splendidissimo

M. IOHANNI ALBERTO Ecclesiæ Gri-
mensis Pastori & vicinarum Superatten-
denti vigilantissimo:

JOHANNI MAURITIO Consuli, cæ-
terisq; Reipub. Grimensis Senatorij ordinis
viris honoratissimis,

PATRONIS, MECOENATIBUS, FAU-
TORIBUS MEIS,

Quos
EX INTIMO AFFECTU
Suspicio, Colo, Veneror,

MAGNIS,

HANC

Dissertationem,

Theologicam,

Merito,

Libens

Quia debui

Quia volui

D.

O.

JOHANNES NAUMAN Grimensis
Alum. El. S. Th. Studiosus.

DISPUTATIO II.

De

Lapsu primi Hominis.

PRÆLOQUIUM.

In vino illi *γνώσι σεαυτὸν*, cujus utilitatem & necessitatem in primæ disputationis Præloquio vidimus, aliud *γνώσι*, idq; duplex addi, & inde triplex *γνώσι* pro meliori & pleniori nostri cognitione non incommode constitui potest. Primum est *γνώσι θεόν*, secundum *γνώσι σεαυτὸν*, *γνώσι Διabolὸν*, in Deo agnosce bonitatem, Justiciam, sapientiam, sanctitatem, Integritatem & Immortalitatem; In te agnosce Imaginem DEI, ad quam creatus, sapientiam in intellectu, sanctitatem & libertatem in voluntate; puritatem & integritatem in appetitu, Impassibilitatem, & Immortalitatem in corpore: In te agnosce peccatum, quod in locum concreatæ imaginis successit, In patre tuo Adamo agnosce lapsum, ex quo intellectus tui tenebras, voluntatis malitiam, appetitus inordinationem, corporisq; mortalitatem cognosces: Agnosce in Diabolo fraudem, mendacia, & malitiam, & invidiam, quibus primos parentes ad ortus summam illam felicitatem ipsis eripuit. *γνώσι θεόν* si rectè æstimaveris, Protoplastorum lapsus causam Deo ascribere non poteris, quippè quod eundem omnis boni authorem cognoveris: *γνώσι σεαυτὸν*, si perpende- ris, Te ad imaginem Dei & sic Immortalem inveneris; *γνώσι Διabolὸν* si tibi ante oculos, & mentem posueris, calliditatem & malitiam diaboli, qui primos parentes è felicitate concreata deturbavit, melius æstimare & cavere didiceris: si veram tui notitiam adeptus fueris, non facilè in Dei, ejusq; bonitate, aut diaboli ejusq; malitiæ cognitione erraveris: Noticiã tui vel ex tui ipsius, vel ex tui primi parètis inspectione accurata haurire poteris

A 2

poteris: Utramq; si conuenxeris, perfectiorem habueris. Cum ergo ex generali peccati consideratione nos ipsos noscere præmissa disputatione inceperimus, Nunc ex speciali primi lapsus diligentiore contemplatione nostram miseriam æstimare discemus, Cum tota & nostri & peccati cognitio ex hoc primo Adami lapsu plurimum lucis accipiat: Primum enim lapsus ut cæteris peccatis omnibus originem, sic eorundem etiam plenior cognitionem dabit. Quæstiones autem quæ circa lapsum primi hominis moueri solent, præcipuas cognituq; maximè necessarias consideraturi, methodumq; in præmissa disputatione ostensum secuturi, illarum tres discutiemus: Prima lapsus istius causam, 2. Quidditatem, 3. Effectum docebit. Tribus istis cognitis, reliqua circa hunc lapsum occurrentia facilius & intelligi & decidi poterunt. In prima quæstione cum Calvinianis, in 2. cum Pontificijs, in 3. cum Photinianis præcipuè res nobis erit.

QUÆSTIO I.

Quenam lapsus primi hominis causa fuerit?

THESIS I.

PER lapsum Adami hinc nihil aliud, quam malum illum actum, quem Adam legem Domini violans commisit, aut primum illud peccatum actuale primamve legis de nõ comedendo ex arbore scientiæ boni & mali, transgressionem intelligimus, In cuius causam non immeritò studiosissimè inquiritur, quia à diversis diuersa allegari solet.

II. Nos ductum sacrarum literarum sequentes veram huius lapsus causam statuimus duplicem, Incitantem seu Externam Unam (nonnullis causa Efficiens remota dicta) Efficientem seu Internam alteram (quæ alijs propinqua Efficiens nominata est) Extrinsicam lapsus causam Uno Verbo dicimus Ipsum diabolum. Cuius assertionis caput tertium Geneseos fundamentum constituimus, in quo serpens Evam adortus, cum ea colloquium de sensu præcepti divini instituisse & ad violationem legis divinæ sollicitasse legitur.

III, Ad

III. Ad coincendam causam hanc Extrinsecam duo, quæ hinc controversa occurrunt, discutienda veniunt, quorum primum est, serpentem hunc, qui discursum cum Eva instituit, non nudum serpentem physicum, sed ipsissimum diabolum sub forma serpentis accedentem fuisse. Id quod ex ipsa historia Mosis evidentiſſimè probari potest.

IV. 1. Ex ipso discursu, quem serpens instituisse legitur, quem animali irrationali tribuere planè contra omnem rationem & sensum est: Lingua enim articulata uti, de religione, de cultu religionis, de premijs & pœnis (hæc enim omnia in illo discursu contineri nemo verba illa serpentis accuratius æstimans negabit) disputare in mandatum Dei callidissimè dubium facere & pervetere, aliumq; sensum eidem affingere, non animalis bruti, sed Creaturæ Rationalis propriū esse nemo est, qui non videat.

V. 2. Ex parte pœnæ huic serpenti inflictæ, quæ fuere inimicitia illæ inter homines & serpentis semen positæ: Quæ inimicitia licet etiam ad naturale illud odium inter homines & serpentis reſ ferri possit, tamen quod odium illud non ad ipsum Diaboli semen etiam referendum sit, omninò negandum videtur, si inimicitia tum vehementiam expenderit, quæ certæ tantæ dicuntur; ut etiam capitis conculcationem importer, Quomodo verò tantæ inimicitia, ut altera pars alterius non caudam, non oculos petat, non aliquam ejus vulnerationem, sed omnimodam capitis contritionem quærat, inter serpentem physicum & hominem consistat?

VI. Partem quidem pœnæ etiam ad serpentem physicum referendum esse lubentissimè conceditur, Id quod in horrorem & exaggerationem peccati factum fuisse existimandum est; sicuti bos occidens hominem lapidari & dominus bovis occidi, Exod. 21, 24. sicut Jumentum cum viro coiens interfici jubetur, Lev. 20, 15.

VII. 3. Ex ipsius factæ Scripturæ clara expositione, in qua ad istum lapsum respici & causam illius non serpenti physico sed ipsi diabolo ascribi sit evidentiſſimum. Hinc Sap. 2. Mors, quæ lapsus hujus stipendium est, invidia diaboli in orbem terrarum introisse, Hinc Joh. 8. ver. 44. Diabolus pater mendaciorum dicitur. Hinc factum, ut Diabolus ob assumptam larvam, quæ

quã in deceptione Evæ usus fuerat. Serpens tortuosus Esa. 27. 1. serpens cogitationes corrumpens 2. Cor. 11. 3. serpens antiquus Univerſum orbem ſeducens appelletur Apoc. 12. 7. 20. 2.

VIII. 4. Ex testimonio Auguſtini lib. 11. cap. 2. ad Genefin; ita dicentis: Diabolus inſtinctu ſuo ſerpentem implevit, eiq; ſpiritum ſuum miſcuit, eo more, quo poſtea Vates dæmoniorum implere ſolitus fuit: Et lib. 11. cap. 29. Locutus eſt ſerpens homini, ſicut aſina in qua ſedebat Bileam, locuta eſt homini, niſi quod illud fuit opus diabolicum, hoc verò angelicum.

IX. 5. Probationibus iſtis hiftoriæ diabolorum ex obſeſſis laicis Latinis Hebræa, aut de Philoſophia Græcorum philoſophantium, Cum tamen ante non Hebræa nec Græca noverant; Et exemplum aſinæ Bileami verba illa, quæ proferebat, non intelligentis, cum quibus verba illa ſerpentis non incommodè conferre poſſemus, adjici poſſent: Verùm fundamentis illis ex lapſus hiftoriæ & ſcripturæ allegatione contenti, pluribus probationibus adducendis ſuperſedemus.

X. II. Notandum & hoc eſt, ſerpentem illum fuiſſe verum & naturalem ſerpentem, Id quod probatur. 1. ex clara ſerpentis appellatione: Nam Gen. 1. reliquis animantibus annumeratur & expreſſè ſerpens appellatur, quo diabolus utpotè omnium animalium callidiſſimo, itaq; tentationis & mendaciorum aptiſſimo medio diabolus uti voluit. Ab hoc literali & hiftorico Moyſis ſenſu cur recedendum ſit, hætenus nullam ſatis firmam rationem vidimus. 2. Ex pœna ſerpenti inſiſta, quæ triplex, maledictio, grefſus & victus mutatio exprimitur.

XI. Neque tamen ex eo, quod ſerpentem Phyſicum, qui ipſe omnibus animalibus aſtutior fuit, diabolum excludendum eſſe ſequitur. Tantum enim omnes beſtias àgri, nequaquam verò ipſos homines ad imaginem Dei conditos calliditate ſua ſuperſaſſe ſerpens legitur Gen. 3. 1. Atque hæc de cauſa lapſus Extrinſeca.

XII. Intrinſecam quod attinet, fuit illa nulla alia, niſi ipſius hominis propria voluntas, quæ diabolo aſſentiebatur, qui aſſentus, ſi ad cauſam illam Externam diaboli tentationes non acceſſiſſet, effectus iſte, lapſus & mandati divini transgreſſio nunquam conſecutus fuiſſet, Hinc ſit, quod Scriptura ſacra ipſi homini, tanquam

inquam causæ efficienti lapsum & peccati in mundum introdu-
ctionem scribat, quando Rom. 5. 12. Peccatum per Unum ho-
minem & per peccatum mortem in mundum intravisse expres-
sissime affirmat.

XIII. Plurimis & intricatissimis scrupulis involuta est hæc nostra
assertio, qui nim. fieri potuerit, ut homo ad imaginem Dei in san-
ctitate & justitia & sapientia creatus labi potuerit? quomodo
naturalis illa ad bonum propensio cum ista aversione mentis à
Dei præcepto consistere possit? Quam difficultatem declinari pos-
se existimamus, si diligenter ad sequentia duo attendamus.

XIV. I. Homini non tantum naturalem ad bonum propensio-
nem, sed etiam voluntatis libertatem & facultatem avertendi sese
à bono concreatam fuisse: aliàs enim non homo sed brutum fuisset,
nec Deo libero & spontaneo spiritu servire potuisset. 2. Vo-
luntatem lapsus causam esse non qua voluntas aut quæ bona sed
qua jam vitiosa facta erat & spontè à lege deflectere inciperet.

XV. Ab ipsa quidem voluntate fuisse hunc lapsum necessario
statuendum est, nisi aut hominem planè omni culpa eximere, ean-
demq; vel planè in Deum, vel in diabolum transferre velimus:
Verum id omne per accidens factum est, quia voluntas illa in
se bona mala fiebat & falsa diaboli persuasionem, quam persua-
sionem quia intellectus pro vera assumebat, & mala voluntati
sub specie boni offerebat, voluntas assentiebatur, & id quod ab
intellectu sub specie boni propositum erat, eligebat.

XVI. Dux ista lapsus causa cum solæ in S. Scriptura assignatæ
reperiantur, nec minima quidem alterius alicujus causæ mentio
occurrat, sequitur, Deum nulla ratione peccati efficientem cau-
sam dici posse. Quomodo ergo Deus lapsum hunc ab æterno vo-
luisse & decrevisse? Quomodo diabolum ad seducendum pro-
vocasse? quomodo hominem ad consentiendum impulisse aut
labilem, ut labi posset, condidisse, sine gravissima horribiliq;e
impietate & blasphemio dici poterit? Quod tamen Calviniani
omni pietatis, omnis Scripturæ sacre, omnis conscientiæ, imò o-
mnis rationis, (quam tamen Calviniani aliàs fidei suæ magistram
constituunt) cui ipsorum fundamenta de decreto divino recla-
mant, obliti affirmare non verentur; quorum sententia apud
Calvi-

Calvinum lib. 3, Instit. cap. 12. & 13. Theod. Bezam in' Colloq. Mompelg. ex proprijs ipsorum verbis ipso sono horrendis plenissime cognosci poterit?

XVIII. Quomodo horribile illud DEI decretum (ut ipsi nominant) propugnare poterunt, cum Deus in genere omnia peccata gravissima voce damnet, excretur, prohibeat? quomodo Deus lapsum hunc decernere & velle potuit, in quo impediendo totus fuit, & propterea peculiari lege esum pomi interdixit? Num illud, quod fieri voluit, interdixit? Num primi parentes fructum veritatis arboris comedentes peccare Deumq; ad iram commovere potuerunt, cum tamen id, quod Deus eos facere voluit & decrevit, imò ad quod ipsos impulit, fecerint? Num is, qui Dei voluntatem facit, peccabit? Quomodo justitia Dei facientes id, quod fieri voluit punientis salva esse poterit? Num qui Dei voluntatem faciunt, poena tanta digni sunt? Quomodo Deus Diabolum punire & tantas inimicitias à semine mulieris minari potuit, qui tamen ad hoc factum ab ipso provocatus fuerat? Scrutentur Calviniani omnes suae rationis, quam alias fidei suae magistram constituunt, penitiores recessus, & ista impossibilia, si possunt, concilient. Nobis properandum est ad alias quaestiones.

QUAESTIO II.

De lapsus primi Hominis quidditate

I. Lapsus primi hominis cum sit ex numero actionum, hæc autem ex numero Entium per aggregationem, quorum forma & quidditas Uno aliquo termino seu genere exprimi nequit, ita facile definiti, aut quid proprie sit, explicari non potest, praesertim cum non una aliqua actione, sed plurimis concurrentibus ijsq; omnibus Esse hujus lapsus constituentibus absolvatur.

II. Eundem enim lapsum si exactè cognoscere, & quidditatem ejus assequi voluerimus, oculos & cogitationes nostras non ad Unicum illum actum Externum in arreptione, decerptione & comestione Unici illius pomi consistentem convertamur: Hoc enim

enim modo nimis tenuiter de isto lapsu sentiemus : Sed omnes & singulos viciosos actus, quorum plurimi in hoc unico lapsu concurrerunt, cogitare & æstimare necessum habemus.

III. Qui viciosi actus omnes ut melius observentur, lapsus iste i. secundum omnia Decalogi præcepta examinandus, sic enim quidditatem & magnitudinem ejus facilius depræhendemus, Quoad primam Decalogi tabulam, fuit in Eva maxima dubitatio & incredulitas, quod præceptum Domini, cujus memoria sacrosancta & omni dubitatione major esse debebat, in dubium vocare ausa fuit. Erat perversissima ejusdem mandati depravatio, ipsiusq; justissimæ injustitiæ accusatio, dum verba illa, ne tangeremus, Præcepto Dei de suo falsissimè annectit, Deumq; qui tactum pomi prohiberet, injustitiæ accusat, Et sic præceptum DEI contemnit, ipsoque actu violat.

IV. Quoad secundam tabulam erat Intollerabilis in Deum patrem Ingratitudo, à quo corpus & animam, omniumq; creaturarum rerum usum acceperat, erat horrendum homicidium, tum in seipsum, tum in omnes posteros commissum, quos secum in temporalem & æternam mortem præcipitavit, Erat perfidia in maritum, quem in societatem peccati & pænæ pertraxit, Erat alienæ & severissimè interdictæ rei attrectatio, Erat apertissimum mendacium, quasi Deus etiam tactum istius fructus vetiti interdixisset, Erat illicitum felicioris status majorisq; scientiæ desiderium.

V. 2. Lapsus iste secundum triplex præstantissimum objectum æstimetur; peccabat enim in Deum, quem honorare, perpetua laude & gratiarum actione pro tot & tantis acceptis beneficijs celebrare, ejusq; præceptis obædire debuisset, ejus veritatem & justitiam in dubium vocat, eumq; mendacij, falsitatis & injustitiæ non obscure arguit; Peccabat in proximum, omnesq; posteros, quos è beatissimo statu æternæ damnationi secum subjiciebat; Hoc peccatum quantum fuerit, vix cogitari, nedum verbis satis exprimi potest; quo plures enim quis in peccati & pænæ societatem secum producit, Eò gravius ipse peccasse censendus est. Peccabat in seipsum, quem non solum concreata imagine spoliabat, sed etiam contrarium habitum vitiosum, pænãq; indictam acceptabat.

VI. 3. Lapsus iste etiam ex lege, quam transgressus est homo, judicandus est, quam observatu facilissimam fuisse quilibet ex eo colliget, quod Deus omnium fructuum in universo Paradiso liberrimum & innoxium usum concesserat, ac unius unice arboris tantum esu ipsum interdixerat. An non autem in tanta fructuum libertate, varietate, utendi que libertate ab unica arbore abstinere facilissimum esset? Certè qui horti & fructuum suavitatem ac varietatem, quam ante lapsum terra que maledictionem maximam fuisse certissimum est, satis aestimare aut vellet aut posset, præcepti hujus facilitatem nullo negotio agnoscere posset.

VII. 4. Lapsus insuper ex voluntatis, quam hujus causam efficientem fuisse, supra ostendimus, sanctitate ac libertate perpendendus est: Factus enim erat homo rectus Eccl. 7, 30. in justitia & sanctitate veritatis Eph: 4, 24. Imago & similitudo Dei erat inclyto odio malum odisse & amore perfecto bonum diligere, ait Gregorius lib. 2. in 1. reg. c. 2. Fuit summa integritas, summa rectitudo, summa harmonia in omnibus potentijs, sine difficultate, sine luctu & sine omni rebellionem. Jam quò sanctior, quò liberior primi hominis voluntas fuit, eò gravius, enormius ac deformius ipsum peccatum habendum est.

VIII. 5. Aestimatur etiam ipsius operis sceditas & deformitas, quam quilibet secundum triplex objectum, in quod peccavit, & secundum ea, quæ hætenus dicta sunt, aestimans, agnoscere poterit.

IX. 6. Pœnæ gravitas quid lapsus iste primus hominis fuerit, evidentissimè ostendet. Illud enim peccatum, Cui pœna personalis non sufficit, sed quod innumerabilibus & infinitis millibus hominum à justissimo Deo justissimè puniri potest, illud certè non leve, sed tantum, ut cogitari & aestimari sufficienter vix possit, omninò esse oportet. Tale autem peccatum est primi hominis lapsus, qui non tantum in primis parentibus, sed & in omnibus ejus posteris, illum lapsum imagine Dei privatis, non tantum omnis generis malis, ærumnis & adversitatibus, non tantum corporali & temporalis sed & æternæ, animæ que, atque ad-

ed totius mortis subiectis, gravissime punitur, Ergo peccatum hoc omnium peccatorum gravissimum esse oportet.

X. Tandem lapsus iste ex Remedij preciositate commodissime agnosci potest. Ex singularitate enim remedij, ex magnitudine & multitudine sumptuum, ex difficultate laborum, morbi magnitudo & gravitas facile colligi potest. Lapsus autem hominis cum nullo medio nisi unici & dilectissimi Filij DEI preciosissimo sanguine curari potuerit, facile gravissimus deprehenditur. Cogitemus æterni Dei æternum filium, ideo carnem nostram imbecillum assumpsisse, cogitemus eundem plurimas adversitates & persecutiones pertulisse, cogitemus ipsum sanguinem suum non sine acerbissimo dolore profudisse: Cogitemus Medicum nostrum fuisse Dei æternum filium, Patri per omnia æqualem, Cogitemus ipsum fuisse Unicum & dilectissimum filium, Cogitemus ipsum tot adversitates, tot plagas, imò ipsam mortem mericum non fuisse, & istum lapsum, quid quantusque fuerit, pie æstimare discemus.

QUAESTIO III.

De lapsus primi Hominis effectis.

I. Nos gravitatem minarum divinarum Gen. 2. Quacunque die comederis, morte morieris, æstimantes, Mortem eamque & corporalem, in separatione corporis ab anima, & spiritua-lem seu animæ in remissione divinæ gratiæ, ac totius hominis in privatione vitæ æternæ & cruciatibus inferni consistentem, non solum ipsum Adamum, sed & omnes ejus posteros introdu-ctum esse, affirmamus. Adam enim per malum istum actum, malum habitum in naturam invexit, ex quo actiones viciosæ seu peccata & ex istis peccatorum stipendium triplex ista Mors in omnibus hominibus consequitur.

B 2

II. Quod

II. Quod primam mortis speciem, mortem nimirum corporis, negant Photiniani & pernegant, mortalitatem primi hominis lapsus effectum esse, quippe cum Adamus, etiam in statu innocentiae constitutus, nihilominus mortalis fuerit. Hinc ergo inter nos emergit status quaestionis, An nimirum mortalitas ista ex lapsu primi hominis tanquam ex causa sua provenerit, & illius effectum sit. Nos affirmamus, Photiniani negant.

III. Qui controversiae status ut evidentior fiat, & omnis elabendi occasio praecidatur, notetur 1. Immortalitatem accipi 1. pro absoluta moriendi impotentia, ex essentiae perfectione proveniente, quo sensu solus Deus immortalis dicitur. 2. Pro impotentia moriendi ex gratia creationis & materiae absentia proveniens, quo sensu angeli, animaeque hominum sunt immortales. 3. Pro impotentia moriendi ex singulari Dei ordinatione, quo sensu corpora nostra post hanc vitam erunt immortalia. 4. Pro potentia non moriendi, quae est in eo, qui actu non moritur, ex conditione tamen posita mori potest.

IV. Mortale etiam duplex dicitur, 1. Pro eo, quod ad mortem, & corruptionem propendet & inclinatur. 2. Quod tantum potentiam moriendi passivam habet, hoc est, quod aliquando mori potest. Hoc observato, dicimus cum nostratibus Theologis. Hominem ante lapsum immortalem in quarta, Mortalem vero in secunda acceptione fuisse. Non ergo de immortalitate Deo propria, nec de immortalitate animarum, nec de immortalitate hominis, sed de immortalitate, quatenus potentiam non moriendi, & de mortalitate quae naturalem ad mortem propensionem significat, loquimur.

V. Ergo sententia Photinianorum est mortalitatem non esse effectum lapsus, sed Hominem ante lapsum habuisse naturalem ad mortem propensionem, & sic ex principio creationis mortalem fuisse. Quam ipsorum propriam sententiam esse ut cuiusvis pateat, nec nobis, quasi eis quiddam affingere (id quod Fr. Puccio accidit) velimus, objici posset, eandem ejusque explicationem ex proprijs ipsorum scriptis subjicere placet. Interdum enim tam sunt flexiliter, ut Oedipo ferè opus sit, si sensum assequi velis.

VI. Sic

VI. Sic autem Faustus Socinus Resp. ad object. Cutteni scribit: Adamus, antequam peccaret, quod ad ipsius naturam attinet, erat mortalis, ut post peccatum, sed post peccatum, non modo natura mortalis, sed etiam morti penitus obnoxius fuit. Itaque mors ipsa corporis, non quatenus naturalis est, sed quatenus est prorsus necessaria & in Adamo & in nobis peccati effectus censendus est. Idem Socinus in prælectionibus Theol. per totum caput 1, hoc unicum probare laborat, Quod primus homo etiam ante lapsum mortalis fuerit.

VII. Ita idem Socinus in Responsione ad argumenta Puccij p. 21. Non mors, sed conditio mortalis inerat in homine etiam ante peccatum. Item p. 5. Cum nego hominem à Deo creatum fuisse immortalem, non intelligo ipsum ab ipso creationis initio morti penitus fuisse obnoxium, adeò ut omninò ei moriendum esset, sed tantum sui Natura morti fuisse subjectum, & non nisi divina gratia, qua in ipsa creatione donatus non fuerat, à morte immunem perpetuò esse potuisse.

VIII. Idem Socinus contra Puccium p. 57. Disputo & assero, primum hominem etiam antequam laberetur & ex vetita sibi arbore comederet, natura immortalem non fuisse, sed naturaliter, etiam citra aliquod impendens periculum, morti jam tum fuisse subjectum. Et pag. 54. Cum dico; hominem sui natura morti fuisse subjectum, nullo pacto ancipitem sensum sequi volo aut possum. Duo enim illa verba, sui Natura, omnem ambiguitatem, tollunt.

IX. Et ibidem: Hæc est, quod ad mortalitatem attinet, præcipua differentia inter nos & Adamum antequam peccaret, quod ille quidem mori poterat & suapte natura debebat, nisi divina gratia conservatus fuisset: Et post pauca: Qui Deo confidunt, moriuntur quidem non tamen propter peccatum & necessariò, sed propter humanam ab ipso creationis initio conditionem & naturaliter.

X. Satis, opinor, clarè Photiniani suam sententiam ipsi exponunt, quod nimirum mortem non lapsus effectum sed naturæ conditionem, & sic hominem naturam mortalem statuunt. Non possunt ergò passivam moriendi potentiam, aut animæ immortalitatem intelligere, Imò hanc omninò intellectam nolunt, ut

viderem ex Fausti Socini Resp. contra Puccium p. 53. collectu est
facilimum, ubi ita scribit: In hac questione mortalitatis & im-
mortalitatis primi hominis de corpore tantum agi, non autem
ullo pacto de anima p. 54. nec de mortalitate hominis, ad im-
pendentia pericula verba mea ullo modo quis pertrahere poterit,
sed ad primum ejus statum, quia semper precedunt verba, Ab i-
pso creationis initio, per quæ impendens illud periculum pro-
pter divini præcepti negligentiam penitus excluditur.

X. Cognita ergo Photinianorum de Morte sententia, nos Mor-
talitatem, sive jam corporis, sive animæ, sive totius homines,
lapsus primi hominis effectum esset brevissimè probamus. 1. Ex
gravi illa comminatione divina Gen. 2, 17. Quæcunq; die come-
ris, morte morieris. Quam comminationem inane terriculamen-
tum fuisse, si mors jam ante lapsum fuisset, neminem esse arbi-
tror, qui non videat. Neque est, ut dicant Photiniani ista com-
minatione Dei tantum aut moriendi necessitatem, aut mortem
æternam aut mortis corporalis occasionem respici: Præterquam
enim quod hi diversissimæ explicationes malæ causæ & hominis
subterfugia querentis indicium sint certissimum, 2. Simul stare
nequeant; Cum moriendi necessitas sit omnium hominum, mors
autem æterna tantum impiorum; Nullam omninò moriendi
necessitatem ab ijs accipimus, nisi prius mortalitatem, quam
ante hanc necessitatem moriendi fuisse dicunt, ex sacra Scriptu-
ræ fundamentis probatam dederint.

XI. 2. Ex alijs Scripturæ locis, in quibus peccatum & mors con-
junguntur, & illius effectus clarissimè ostenditur: Hinc Sap.
1. Deus mortem non fecisse (quod tamen omninò dicendum erat,
& mors ante lapsum fuisset) sed potius Sap. 2. In exterminabi-
lem creasse, Invidia autem diaboli mors in mundum intrasse di-
citur. Jam quomodo Deus mortem non fecisse, quomodo mors
invidia diaboli intrasse dici poterit, si mortalitas à conditione
Naturæ, Cujus author Deus est, fuit?

XII. His addatur Rom. 5, 12. ubi peccatum & mors (vides causam
& effectum) per unum hominē in mundum intrasse, Rō. 8. Mors
ubi peccati stipendiū, Rō. 8. ubi corpus propter peccatum mor-
tuum

605
eum legitur. Si ergo per unum hominem intravit, quomodo e-
rit à Deo? Et sic peccatum clarissime mortis causa innuitur? Ubi
autem causa nondum in actu existit, effectus certe adesse non
poterit.

XIII. 4. Ex creationis perfectione: quia de homine, ut & de re-
liquis animantibus omnibus, post absolutam creationem dicitur,
quod fuerit valde bonus, Mortalitas autem quomodo cum illa
concreta bonitate, sanctitate & iusticiam hominis includente
consistet? Quomodo perfecta illa bonitas, sanctitas & iusticia in
eodem subjecto cum mortalitate locum invenit.

XIV. 5. A similitudine & imagine Dei, ad quam homo creatus fuit,
quæq; nõ in nudo illo Dominio super bestias, ut vult Socin. p. 29.
contra Puccium, sed potissimum in ratione & intellectu iusticia
& sanctitate veritatis (Eph. 4. v. 24.) ornato consistebat. Quomodo
autem Mortalis homo cum Immortali Deo similitudinẽ habeat,
cum inter Creatorem & Creaturam analogia quædam requira-
tur, Immortali autem Deo nihil magis sit dissimile quam Mor-
tale?

XV. 6. Si mortalitas non est lapsus effectus, dicant Photiniani,
quænam mortis infantium in utero matris expirantium causa
sit. Certè peccatum actuale causa non est, quippe cum hoc sine
voluntatis consensu esse negent: Neque Originale est, hoc enim
Lutheranorum figmentum esse, in posteris Adæ nihil esse affir-
mamus, cum impossibile sit, ut Adam semel peccando omnes in-
perpetuum peccato inficere non poterit.

XVI. 7. Si mortalitas non est effectus lapsus, sed homini ante eum
in natura adfuit cogitetur. 1. Annon Christus Ratione suæ naturæ
dicendus sit mortalis, cum nobis per omnia excepto solo peccato
sit similis. 2. Annon Christus tantum à mortis necessitate, per
lapsum introductus, non autem à mortalitate, quæ homini est
naturalis nos liberaffe dicendus sit, cum per Christum ea tantum,
quæ per lapsum Adæ sunt amissa, restituantur

XVII. Si mors non est lapsus effectus, sed tantum per la-
psum occasionaliter introducta dicant Photiniani, Cur DEUS
peccatum tantoperè aversetur, Cur peccatores tanto odio prose-
quatur, quippe cum peccatū naturale nullā moriendi potentiam

ima:

in homine tantum excitaverit & intactam deduxerit: Leve enim
est id, quod fraus diaboli attulit, prae eo quod jam ante in natu-
as, idq; a Deo, adfuit. DEUS auctor & Dux vitae, qui homi-
nem fecit inextinguibilem, largiatur, ut dum in hac mortali-
tate sumus, mortem ejusq; effecta semper agnoscamus, animaeq;
mortem declinare exinde discamus, donec tandem ad beatam
& aeternam illam immortalitatem translati mortem timere am-
plius necesse non habeamus, sed DEUM sine intermissio-
ne & sine celebrare & honorare
possimus. Amen.

FINIS.

Umg. VI 23

= [Dissertationes
theol. Vol. 59]

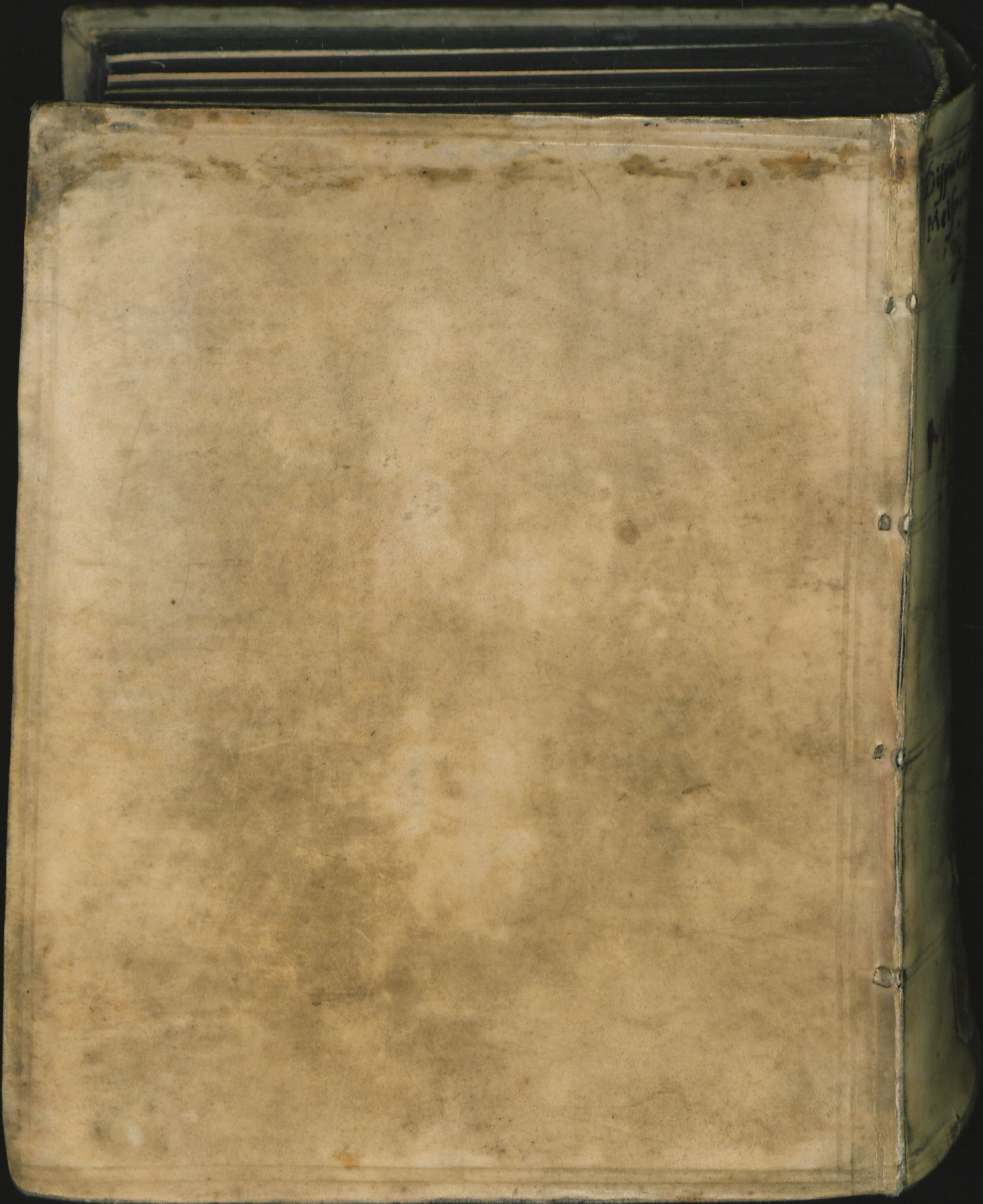
ULB Halle 3
002 386 852

Sl. 26

Folio
VD 77

598
20

ORALTIUM

lumnorum

SECUNDUM,

PRIMI

MINIS,

annuente,

eramine

HUNNIE

D. & P. P.

SPECTORIS,

ergensi Academia

itum

RE FURMANO

Philosophicæ Adjuncto,

DENTE

IANNO Grimense

Novemb. horâ i. pomerid. in

um Electoralium

ERGÆ,

GORMANNI

DG XIX

B.I.G.

Farbkarte #13

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black